

Rola społeczeństwa obywatelskiego w ochronie praworządności

Konferencja Wysokiego Szczebla

22–23 kwietnia 2025 r., Warszawa

Dzień I

8:30 – 9:30

Rejestracja

9:30 – 10:00

Wystąpienia wstępne:

- Adam Bodnar – Minister Sprawiedliwości
- Bjørn Berge – Zastępca Sekretarza Generalnego Rady Europy
- Maria Telalian – Dyrektorka Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka

10:00 – 10.20 Wprowadzenie:

- prof. Armin von Bogdandy – Dyrektor Instytutu Maxa Plancka Publicznego Prawa Porównawczego i Prawa Międzynarodowego w Heidelbergu

PANEL I

Zasada społeczeństwa obywatelskiego jako wartość UE

W jaki sposób społeczeństwo obywatelskie, wywodzące się z wartości unijnych (art. 2 TUE), komunikuje swoje potrzeby i poglądy? Czy przedstawiciele społeczeństwa wskazują władzom kierunki i sposoby rozstrzygnięć spornych spraw? Czy obywatele mają wpływ na kształt podejmowanych decyzji politycznych, ekonomicznych i społecznych? Jaki jest związek organizacji pozarządowych z urzeczywistnianiem praworządności? Czy standardy demokratycznego stanowienia prawa ograniczają nadużycia ze strony władzy? Jak decyzje władz wpływają na bezpieczeństwo obywateli oraz niezależność wymiaru sprawiedliwości?

10:20 – 11:40 Debata

Moderator: prof. Maciej Kisilowski - Uniwersytet Środkowoeuropejski w Wiedniu

Paneliści:

- prof. Agnieszka Bień-Kacała - Uniwersytet Szczeciński
- dr Kevin Casas-Zamora – Sekretarz Generalny Instytutu na rzecz Demokracji i Pomocy Wyborczej
- Sirpa Rautio – Dyrektorka Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej
- Ingrid Schulerud - Specjalna przedstawicielka ds. demokracji i praworządności, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Norwegia

11:40 – 12:00 Przerwa kawowa

PANEL II

Społeczeństwo obywatelskie jako element Europejskiej Tarczy Demokratycznej

Jakie są zależności między wartościami UE i prawidłowym funkcjonowaniem społeczeństwa europejskiego w ramach całej wspólnoty, przy uwzględnieniu *Mission letter* Przewodniczącej KE Ursuli von der Leyen? Jakie jest znaczenie społeczeństwa obywatelskiego w procesie budowania i wzmacniania demokracji? Jakie wyzwania stoją przed społeczeństwem obywatelskim w kontekście autorytarnych tendencji i ograniczeń wolności? Jak możemy wspierać obywatelską aktywność, aby zwiększyć zaangażowanie społeczności w procesy demokratyczne? (Jakie są źródła finansowania społeczeństwa obywatelskiego? Czy istnieją możliwości ich zwiększenia?)

12:00 – 13:00 *Debata*

Moderator: Ignacy Niemczycki – Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Paneliści:

- Eve Geddie – Szefowa Biura Europejskiego Amnesty International
 - Ewa Kulik-Bielińska – Dyrektorka Fundacji im. Stefana Batorego
 - Julien Mousnier – Dyrektor ds. praworządności, praw podstawowych i demokracji, Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości i Konsumentów, Komisja Europejska
 - Liisa-Ly Pakosta – Minister Sprawiedliwości i Spraw Cyfrowych, Republika Estonii
 - Jakub Wygnański – Prezes Zarządu Pracowni Badań i Innowacji Społecznych
- STOCZNIA

13:00–14:20 Lunch

PANEL III

Efektywność narzędzi mających na celu ochronę dziennikarzy oraz obrońców praw człowieka uczestniczących w debacie publicznej

Jak skuteczne są krajowe i międzynarodowe przepisy chroniące dziennikarzy angażujących się w obronę praw człowieka (proces wdrażania SLAPP)? Jaką rolę odgrywają organizacje międzynarodowe i regionalne w promowaniu standardów ochrony oraz wspieraniu inicjatyw na rzecz wolności słowa? Wyzwania UE dla ochrony niezależności dziennikarzy, wolność i pluralizm mediów (*European Media Freedom Act*)?

14:20 – 15:20 *Debata*

Moderatorka: Paulina Milewska – Europejski Instytut Uniwersytecki we Florencji

Paneliści:

- Simona Granata-Menghini - Sekretarzynie Komisji Weneckiej
- Flutura Kusari – Europejskie Centrum Wolności Prasy i Mediów
- Iver Ørstavik – Starszy doradca Fundacji Praw Człowieka Rafto
- Philippe Tremblay - Dyrektor Biura Przedstawiciela OBWE ds. wolności mediów

15:20 – 15:40 *Przerwa kawowa*

PANEL IV

Wolność akademicka i rola akademii dla postaw praworządnościowych

Jaką rolę odgrywa świat akademii dla kształtowania postaw pro-demokratycznych? Co wolno akademikom/iczkom, a co muszą robić? Jak efektywnie przemawiać z wysokości katedr do społeczeństwa, jak aktywizować i wspierać osoby studenckie do dalszych działań? Jakie zagrożenia noszą autorytarne rządy dla uniwersytetów, jak chronić się przed presją z zewnątrz? Jak finansować uniwersytety/institucje naukowe, żeby gwarantować ich wolność? Czy prawda naukowa pozostaje pod presją?

15:40 – 16:40 *Debata*

Moderator: prof. Mirosław Wyrzykowski – sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku, Uniwersytet Warszawski

Paneliści:

- prof. Michał Bilewicz – Uniwersytet Warszawski
- prof. Vasiliki Kosta – Uniwersytet w Lejdzie
- prof. John Morijn – Uniwersytet w Groningen
- Monika Steinel – Zastępczyni Sekretarzynie Generalnej Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów
- prof. Renata Uitz – Royal Holloway Uniwersytet Londyński, Instytut Demokracji CEU w Budapeszcie

16:40 – 16:55 *Zakończenie dnia pierwszego:*

Adam Bodnar – Minister Sprawiedliwości RP

Dzień II

PANEL V

Znaczenie edukacji prawnej i obywatelskiej w kształtowaniu praworządności

Jak należy prowadzić edukację prawną i obywatelską, a jak była ona prowadzona do tej pory? Jaką wiedzę należy przekazywać oraz jakie kompetencje i postawy kształtować? W jaki sposób powinno angażować się w nią państwo, a w jakim społeczeństwo obywatelskie? Jaką rolę w edukacji prawnej i obywatelskiej mogą odgrywać instytucje i instrumenty Unii Europejskiej?

9:30 – 11:00 *Debata*

Moderatorka: adw. Sylwia Gregorczyk-Abram - Członkini Zarządu Wolne Sądy

Paneliści:

- Robert Hojda – Prezes Fundacji Aktywna Demokracja, organizator akcji Tour de Konstytucja
- Paulina Piechna-Więckiewicz – Podsekretarzyni Stanu, Ministerstwo Edukacji Narodowej RP
- Teun Struycken - Minister Ochrony Prawnej, Niderlandy

11:00 – 11:20 *Przerwa kawowa*

PANEL VI

Znaczenie niezależności zawodów prawniczych w kształtowaniu praworządności

Status sędziego i adwokata a standardy międzynarodowe? Rola niezależności zawodu prawnika w kształtowaniu standardów prawa. Stan praworządności UE. W jaki sposób kształtują się standardy etyczne i praktyki w zawodzie prawnika? Jak przedstawiciele zawodów prawniczych wpływają na postrzeganie prawa przez społeczeństwo? Zagrożenia dla wykonywania zawodu prawnika (naruszanie niezależności, tajemnicy adwokackiej, podsłuchy – Pegasus). Jaka jest rola samorządów zawodowych w ochronie zawodów prawniczych? Aktualny status prac nad Konwencją o ochronie zawodu prawnika w Radzie Europy.

11:20 – 12:50 *Debata*

Moderator: adw. Mikołaj Pietrzak - dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie

Paneliści:

- sędzia Monika Frąckowiak – Wiceprezeska Europejskiego Stowarzyszenia Sędziów i Prokuratorów dla Demokracji i Wolności
- Julien Mousnier – Dyrektor ds. praworządności, praw podstawowych i demokracji, Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości i Konsumentów, Komisja Europejska
- Clare Ovey – Dyrektorka ds. praw człowieka w Dyrekcji Generalnej Praw Człowieka i Praworządności, Rada Europy
- sędzia Kees Sterk – Uniwersytet w Maastricht, Prezes Zarządu Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa w latach 2018–2020
- Maria Ślęzak – Prezydentka Europejskiego Stowarzyszenia Prawników AEA-EAL w latach 2017–2024
- Thierry Wickers – Prezes Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawnicych Europy

12:50 – 13:50 *Lunch*

PANEL VII

Rola instytucji rzecznich we wspieraniu organizacji społecznych działających na rzecz praworządności i praw człowieka

Jakie dobre międzynarodowe praktyki można wskazać w zakresie współpracy instytucji rzecznich z organizacjami działającymi na rzecz praworządności i praw człowieka? W jaki sposób instytucje rzecznice wspierają organizacje społeczne? Jak szeroka jest rola instytucji rzecznich; czy ogranicza się do działań interwencyjnych; czy obejmuje także działania prewencyjne i edukacyjne?

13:50 – 14:50 *Debata*

Moderatorka: prof. Dorota Pudzianowska – Uniwersytet Warszawski

Paneliści:

- Teresa Anjinho – Europejska Rzeczniczka Praw Obywatelskich
- Debbie Kohner – Sekretarzynie Generalna Europejskiej Sieci Krajowych Instytucji Ochrony Praw Człowieka
- Katarzyna Kotula – Ministra do spraw Równości
- Marcin Wiącek – Rzecznik Praw Obywatelskich

14:50 – 15:10 *Przerwa kawowa*

PANEL VIII

Funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego w Europie: ocena przyjętych rozwiązań. Wyzwania i sukcesy w obronie praworządności

Jakie są kluczowe osiągnięcia społeczeństwa obywatelskiego w Europie w obronie praworządności? Jakie rozwiązania i mechanizmy okazały się najskuteczniejsze w promowaniu demokracji i praw człowieka? Jakie wyzwania napotyka społeczeństwo obywatelskie w różnych krajach europejskich? Jak rozwiązać problemem braku wsparcia finansowego? Jakie lekcje można wyciągnąć z dotychczasowych sukcesów i porażek w działaniach na rzecz ochrony praworządności?

15:10 – 16:10 *Debata*

Moderator: adw. Michał Wawrykiewicz - Poseł do Parlamentu Europejskiego

Paneliści:

- dr Łukasz Bojarski – Członek Rady Nadzorczej i współzałożyciel Instytutu Prawa i Społeczeństwa
- dr Tea Jaliashvili – Pierwsza Zastępczyni Dyrektora Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE
- prof. Ewa Łętowska – Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, pierwsza Rzeczniczka Praw Obywatelskich
- Marta Pardavi – Współprzewodnicząca Węgierskiego Komitetu Helsińskiego
- Adriana Porowska – Ministra do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego

16:10 - 16:25 *Zakończenie Konferencji*

Adam Bodnar – Minister Sprawiedliwości RP